

Катерина Кучина – кандидат педагогічних наук, виконавчий директор Навчально-методичного центру освіти дорослих Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Анастасія Ткаченко – молодший науковий співробітник Навчально-методичного центру освіти дорослих Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Для розробки ефективної Програми розвитку освіти Запорізької області на 2018 – 2022 роки необхідним є визначення основних напрямів її розвитку з урахуванням викликів сьогодення щодо зміни пріоритетів регіону з індустріального на освітній. В Запорізькій обласній раді з ініціативи Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького відбулось обговорення напрямів розвитку системи освіти, орієнтованої на європейські стандарти. В брифінгу для мас-медіа області на тему «Регіон, що навчається, як механізм реалізації концепції «Освіта впродовж життя» взяли участь представники громадськості, органів місцевого самоврядування і навчальних закладів регіону. Учасники одностайні щодо визнання вирішальним чинником реалізації вказаної концепції – освітнього сектора як ресурсу для соціально-економічної стабільності і стійкого розвитку регіону.

В Запорізькій області розпочалась робота над проектом

Програми розвитку освіти Запорізької області на 2018 – 2022 роки

Розробка ефективної Програми розвитку освіти Запорізької області на 2018 – 2022 роки можлива при консолідації зусиль менеджменту освітньої політики регіону, органів самоврядування, представників громадських організацій, провайдерів та користувачів освітніх послуг в сфері формальної і

неформальної освіти. З цією метою 16 травня 2016 року в Запорізькій обласній раді відбувся брифінг для мас-медіа області на тему «Регіон, що навчається, як механізм реалізації концепції «Освіта впродовж життя». Ініціатором брифінгу виступив Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького. Для обговорення перспективних напрямів розвитку системи освіти, орієнтованої на європейські стандарти навчання, зібрались представники громадськості, органів місцевого самоврядування і навчальних закладів регіону.

Директор Департаменту освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації **Тетяна Озерова** виступила модератором брифінгу і зазначила, що для розробки ефективної Програми розвитку освіти Запорізької області на 2018 – 2022 роки необхідно визначити основні напрями розвитку освіти з урахуванням викликів сьогодення щодо зміни пріоритетів регіону з індустріального на освітній розвиток. Програма повинна бути направлена на структурний та якісний розвиток освітньої мережі навчальних закладів усіх типів та форм власності; сприяти розбудові інноваційних моделей розвитку освіти на основі концепції гуманізації, відкритої освіти та компетентнісного підходу; пошуку і реалізації сучасних ефективних моделей виховання тощо.

Представники органів місцевого самоврядування виявили особливу зацікавленість темою брифінгу, оскільки, у зв'язку з закриттям більшості промислових підприємств Запорізької області загострилася проблема соціально-економічного розвитку регіону. За таких умов визначальним фактором розвитку і конкурентоспроможності області стає система освіти, від якої залежить швидкість і ефективність сталого розвитку суспільства. Як зазначив заступник голови Запорізької обласної державної адміністрації **Едуард Гугнін**, особливої уваги потребує реформування професійно-технічної школи, інтернатних закладів та ВНЗ. Сьогодення вимагає зважених рішень, а ініціатива МДПУ ім. Б.Хмельницького актуальна в руслі означеної проблеми. Від імені всього депутатського корпусу заступник голови

Запорізької обласної ради **Владислав Марченко** гарантував підтримку освітніх ініціатив та сприяння у консолідації зусиль всіх зацікавлених осіб.

Член постійної комісії з гуманітарних питань Запорізької обласної ради **Віктор Романов** звернув увагу присутніх, що освітня інфраструктура регіону має бути доступною і для задоволення освітніх потреб осіб з інвалідністю, тому зусилля мають бути спрямовані на створення сприятливих психолого-педагогічних умов для реалізації прав інвалідів на здобуття освіти відповідно до психічних та фізичних можливостей особистості.

Сучасні проблеми в освіті накопичувались декілька десятиліть і для здійснення реформ необхідним є перспективне бачення подальшого розвитку всіх ланок освіти – зазначив голова постійної комісії з гуманітарних питань Запорізької обласної ради, ректор Таврійського державного агротехнологічного університету **Володимир Кюрчев**. У зв'язку з цим, слід уважно проаналізувати тенденції в демографії, економіці та інших сферах життя і, виходячи з цього, будувати ефективну систему освіти на всіх рівнях. До того ж, як підкреслила заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів Мелітопольської міської ради **Світлана Бойко**, постає потреба упровадження кращих світових практик та міжнародного досвіду в сучасну систему освіти. Так, виконавчий комітет Мелітопольської міської ради вже подав заявку до Глобальної мережі ЮНЕСКО міст, що навчаються.

Активну участь в брифінгу взяли експерти в сфері освіти дорослих. Зокрема, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України **Олена Волярська** акцентувала, що важливою умовою підвищення ефективності регіонального управління освітою є розуміння представниками державних органів влади пріоритетних напрямів модернізації освіти дорослих, усвідомлення, що запорукою регіонального економічного розвитку є освіта дорослих. В свою чергу, директор Представництва Інституту міжнародного співробітництва Німецької асоціації народних університетів DVV International в Україні **Олег Смірнов** зауважив, що створення центрів освіти дорослих є обов'язковим

складником розвитку регіональної інфраструктури. Саме центри освіти дорослих мають стати координаторами налагодження зв'язку для важливих регіональних акторів (професійні спілки, районні адміністрації, комунальні об'єднання, підприємці та ін.) та можуть аналізувати сучасні освітні потреби регіону, планувати та координувати заходи, спрямовані на розвиток регіону, який навчається.

Європа вже має 20-річний досвід практичної реалізації Концепції «Регіон, що навчається». Ректор Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького **Валентин Молодиченко** відзначив, що вирішальним чинником реалізації вказаної концепції для Запорізької області є можливість мобілізації освітнього сектора в якості ресурсу для соціально-економічної стабільності і стійкого розвитку регіону. Визнаючи важливість освіти упродовж життя, як запоруки соціального і економічного розвитку суспільства, науковці університету стали ініціаторами проекту прикладного дослідження «Розробка концепції регіону, що навчається, як підґрунтя ефективної регіональної освітньої політики (на прикладі Запорізької області)» за рахунок коштів державного бюджету. До складу виконавців проекту входять досвідчені науковці Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, Бердянського державного педагогічного університету, Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. Серед основних завдань проекту:

- виявити культурно-освітні потреби громадян та рівень їх задоволення, умови і перспективи розвитку ринку освітніх послуг Запорізького регіону;
- обґрунтувати структуру та зміст освітніх програм, їх відповідність культурно-освітнім потребам населення і запитам роботодавців у Запорізькій області;
- виявити та залучити до партнерства основних провайдерів ринку освітніх послуг;

– теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити Концепцію регіону, що навчається (на прикладі Запорізької області);

У результаті виконання проекту планується теоретично обґрунтувати та розробити концептуальні засади регіональної освітньої політики України у сучасних соціально-економічних умовах на прикладі Запорізької області як регіону, що навчається. Це уможливить втілення в життя стратегії, спрямованої на популяризацію навчання впродовж життя для мешканців регіону та сталий розвиток Запорізької області. Керівник проекту, проректор з наукової роботи МДПУ ім. Б. Хмельницького **Сергій Прийма** висловив переконання, що розробка і впровадження Концепції регіону, що навчається, сприятиме створенню й розвитку ментальної спільноти на основі використання об'єднаного потенціалу матеріальних, трудових, організаційно-управлінських і фінансових ресурсів регіону шляхом формування стимулюючого освітнього середовища для різних категорій і вікових груп населення Запорізького регіону.

Важливим фактором при розробці Програми розвитку освіти Запорізької області на 2018 – 2022 роки є думка громади щодо освітніх потреб. Зважаючи на сказане, в рамках проекту Центром соціологічних досліджень МДПУ ім. Б.Хмельницького у травні 2016 року було проведено анкетне опитування серед мешканців Запорізької області за темою «Пріоритетні напрями розвитку освіти в Запорізькому регіоні», з результатами якого учасників брифінгу ознайомив старший науковий співробітник **Андрій Орлов**. Результати соціологічного опитування засвідчила, що:

– 46,7 % респондентів найвагомішою причиною для навчання визначили «отримання знань, необхідних для кар'єрного зростання»;

– 16,6 % – серед недоліків сучасної освітньої системи назвали «низьку якість освіти»;

– про наявність бажання вчитися висловились 61,1 % молоді, 50 % респондентів середнього віку, 33 % – третього віку;

– 54 % – «за» навчання у системі формальної освіти.

Опитування дозволило виявити бачення щодо сучасного стану освітньої галузі в регіоні, її основні переваги і недоліки, визначити перспективні напрями розвитку освітніх послуг, можливості залучення неформальної системи здобуття освіти тощо.

За підсумками обговорення учасники брифінгу «Регіон, що навчається, як механізм реалізації концепції «Освіта впродовж життя» ухвалили **резолюцію**, в якій визначили пріоритетні напрями з підготовки проекту Програми розвитку освіти Запорізької області на 2018 – 2022 роки з урахуванням основних положень концепції регіону, що навчається, а саме:

1. Забезпечення широкого доступу до інформації про освітній потенціал області.

2. Організація спеціальної підготовки суб'єктів регіонального освітньої політики.

3. Організація широкої міждисциплінарної, міжгалузевої і міжсекторальної дискусії про роль і значення регіональної освітньої політики у вирішенні завдань сталого розвитку окремих регіонів і України в цілому.

4. Забезпечення широкої кооперації між освітніми та громадськими організаціями, державними і приватними структурами для створення єдиної інформаційної мережі освіти упродовж життя, у т.ч. освіти дорослих в Україні.

5. Стимулювання розвитку соціального партнерства за допомогою встановлення постійних зв'язків між різними установами та організаціями формального і неформальної освіти дорослих.

6. Розширення волонтерського руху в області неформальної освіти упродовж життя.

7. Розробка і реалізація концепції «Регіон, що навчається» для Запорізької області.

8. Створення експериментальних ресурсних центрів з проблем управління освітнім регіональним розвитком.

Для реалізації вказаних напрямів рекомендовано урахувати основні положення Концепції «Регіон, що навчається» у т.ч. такі фактори як: доступність і взаємозв'язок різних рівнів і форм освіти; ідентифікація освітніх потреб жителів регіону; зв'язок з регіональним контекстом; кооперація і співпраця між усіма учасниками процесу регіонального розвитку, спільне використання ресурсів; постійний діалог і використання механізмів зворотного зв'язку при розробці і реалізації регіональних програм і стратегій розвитку.

Учасники брифінгу засвідчили свою підтримку і готовність консолідувати зусилля з метою підготовки Програми розвитку освіти Запорізької області на 2018 – 2022 роки та дійшли висновку, що найціннішим ресурсом краю є люди, тому найважливішим чинником сталого економічного розвитку і демократичного суспільства є освічені громадяни.